

והר"ש ליברמן⁵) קבע את מקומה של פיגמא על יד האיציטדיון של טבריה. ולפי מה שביאר ליברמן לנכון את דברי הירושלמי, יוצא שפיגמא היתה מחוץ לעיבורה של טבריה, אבל בתוך תחומה של טבריה, וזה מתאים לדברי ר' מנא לפי פירושי הנ"ל. ומעתה הנני משער, כי פוגמא ופומא היינו הך; אלא שהדבר צריך עיון, אם הגימל של פיגמא נשמטה בטעות, או שפומא הוא מבטא אחר לאותו השם.

ש. ה. קוק

(5 תרביץ ג', ע' 207 = הירושלמי כפשוטו, ע' 292.)

על קביעת זמנו של "רעש שביעית"
(למאמרו של מרגליות, לעיל, ע"ע 97—104)

כרוניקרים ערביים ובונטיים מדברים על רעש אדיר והרסני שהתחולל ב־18 בינואר 746 אחספהיג בכל ארץ־ישראל וסוריה; וכנראה מכוונים דבריהם לרעש שמיכאל הסורי קובעו בשנת 947, והמציין בין השאר את חורבנה של טבריה והפיכתם של שלושים מבתי כנסיותיה. ראה: Michel Le Syrien, *Chronique* (trad. Chabot), t. II, p. 509 s.

נתן שלם

קלארנס ס. פִּיֶּשֶׁר

ב־14 ביולי ש. ז. מת בירושלים מימ מנהל בית הספר האמריקאי לחקירת המזרח הפרוסי קלארנס ס. פִּיֶּשֶׁר, — אחד מטובי הארכיאולוגים האמריקאיים אשר הקדיש את כוחותיו לחקר קדמוניות ארץ־ישראל. המנוח השתתף כארדיכל צעיר בחפירות גֶפֶר בבבל (1898—1900) ובחפירות שונות במצרים. בשנים 1908—1910 היה אחד ממנהלי משלחת האוניברסיטה של הרוורד בשומרון. בשנים 1921/23 ניהל את החפירות בבית־שאן מטעם האוניברסיטה הפנסילבנית שבפילדלפיה ובשנים 1925/26 — את החפירות במגדו מטעם המכון המזרחני של אוניברסיטת שיקאגו. הפרופ' פישר השתתף גם בחפירות שונות של ביה"ס האמריקאי לחקירת המזרח ומוסדות אחרים. מפעלו החשוב ביותר הוא הקורפוס המלא של כלי החרס מכל התקופות שנתגלו בחפירות בארץ־ישראל. את שני הכרכים הראשונים של הקורפוס הספיק למסור לדפוס ואת השלישי לא זכה לסיים. באביב שעבר קיבל המנוח רשיון מאת מחלקת העתיקות לערוך יחד עם הכותב חפירות־נסיון בבית־ירח (ח'רבת כרך), אבל התכנית לא יצאה אל הפועל. בן 65 היה במותו. — יהי זכרו ברוך!

ב. מ.

בחברה העברית לחקירת א"י ועתיקותיה

בחורף ובאביב תש"א ערכה החברה מחזור הרצאות בירושלים על תנושא: התנ"ך והארכיאולוגיה. הרצו ה"ה ש. ייבין (תקופת האבות וראשית הכתב העברי), דיר ע. בן־דור (התרבות הכנענית בזמן כבוש הארץ), פרופ' מ. צ. סגל (ימי השופטים), דיר ב. מייזלר (הממלכה העברית בימי דוד ושלמה) ופרופ' א. ל. סוקניק (תקופת מלכי ישראל). בפרק הזמן הנ"ל נערכו על־ידי החברה גם הרצאות על נושאים שונים בירושלים, בתל־אביב (בשותפות עם הסתדרות המורים) ובחיפה (בשותפות עם האגודה להשחלמות במדע). הרצו ה"ה מ. אבי־יונה (האסטרטגיה של החשמונאים; החפירות בנהריה); פרופ' מ. שובה (הפתובות